

***Jāzeps – “spēks klūt par Dieva bērniem”
Mateja ev. 1:28-25 un Jāņa ev. 1:1-14***

Gribu ar Jums šajā svētkuvakarā apskatīt otro Kristus piedzimšanas stāstu evaņģelijos. Mēs parasti Kristus piedzimšanas svētkos lasām no Lūkasa stāsta, par ķeizera augusta izdotās pavēles, par Mariju un Jāzepu ceļā uz Betlēmi, par Kristus piedzimšanu kūti un par eņģeļu sludinājumu ganiem. Lūkasa stāsts ir ļoti priecīgs un brīnumains. Varētu teikt, ka tas uzrunā mūsu “bērnu” pusi – kad eņģeļi pasludina brīnumainus skaistus notikumus, un gani ar savām mīlīgām aitiņām nāk pielūgt skaisto mazo Jēzu bērniņu.

Bet Mateja stāsts par Kristus piedzimšanu ir tumšāks. Tur nav daudz, kas uzrunā bērnus. Mateja stāsts runā ar mums kā pieaugušiem cilvēkiem, kuriem dzīves un mūsu starpcilvēku attiecību sarežģījumi ir zināmi un piedzīvoti. Tas ir stāsts par mīlestību, par pļāpām un tenkošana, par vienas jaunas meitenes publisko kaunu ...un viena vīra drosmes.

Mateja stāstā Jēzus piedzimšana notiek dziļā krīzē Jāzēpa un Marijas jauniesāktā kopdzīvē. Bet vispirms mums ir jāsaprot mazliet par Mariju un Jāzepu. Mēs daudz par viņiem nezinām – mazliet vairāk par Mariju, bet gandrīz nekā par Jāzepu. Un tāpēc ir daudz senas baznīcas tradīcijas par viņiem abiem.

Jāzeps ir bijis galdinieks – kas taj laikā nozīmēja praktiski ka viņš bija ko šodien sauktu par mazuzņēmēju. Mazākā

pilsētā, kā Nācaretē vai Betlēmē, viņš būtu bijis samērā turīgs un respektēts vīrs.

Mēs zinām ka Jāzeps bija ticīgs cilvēks un uzticīgi sekoja Jūdu likumus. Matejs mums saka, ka Jāzeps bija “taisns.” Tas ir apzīmējums, ko redzam bieži Jaunā Derībā lai raksturotu cilvēku, kas cieši un rūpīgi savā dzīvē sekoja jūdu ticībās likumus par visām dzīves nodarbībām – darbu, ēdienu, drēbes, draugi, utt.

Jāzeps ir parasti tēlots kristīgā makslā kā gados vecāks vīrs. Senā baznīca tradīcija viņu tā raksturoja, lai izskaidrotu, kāpēc viņš vairs neparādās turpmākos stāstos par Jēzus dzīvi, bet tikai Jēzus piedzimšanas stāstos (izņemot vienu īsu anekdotālu stāstu Lūkas evaņģelija par Jēzu 12 gadu vecumā templī Jeruzālemē). Kristīgās baznīcas tradīcijā, Jāzeps ir vecāks vīrs, un ir pieņemts, ka viņš mira kad Jēzus vēl bija jauns zēns. Arī Jāzēpa vecums ir kritisks faktors Katoļu baznīcas tradīcijai, kas tica, ka Marijai bija tikai viens bērns – Jēzus.

Marija, turpretīm, ir baznīcas tradīcijās tēlota kā jauna sieviete. Varētu arī būt, ka viņa bija pusaudze – kautkur starp 15 un 18 gadu vecumā; tajā vecumā viņa būt bijusi saderināta ar gīmenes izraudzīto vīru.

Saderēšana jūdu tradīcijā tajā laikā – un arvien tagad starp konservatīviem jūdiem – ir uzskatīta tik pat saistoša abiem dzīves biedriem kā pašas laulības. Un bija parasti, ka saderinātie pat dzīvoja kopā – un formālā salaulāšana notika tad, kad pūra un citu laulības kontrakta finānciālie nolīgumi bija izpildīti.

Tā Jāzeps, šis vecākais vīrs, bija saderināts ar jauno meiteni Mariju. Un tad pienāca lielā krīze.

Marija bija stāvoklī “pirms tie nāca kopā”, kā Matejs atstāsta.

Tajā kultūrā un Jūdu sabiedrībā šis bija milzīgs skandāls un liels kauns Marijai un Jāzepam. Vispirms, Marijas stāvoklis viņas apozīmēja kā laulības pārkāpēja, un viņai pienācās bargs sods. Atceraties Jāņa evaņģelijā, ka Jēzus izglāga vienu sievieti no nāves, jo visu gribēja viņas ar akmeņiem nogalināt, jo viņa bija laulību pārkāpusi. Tāds sods arī varbūt pienāktos Marijai. Un ja pat šādu radikālu sodu viņai nepiešķirtu, tad viņas kauns dzīvojot mazā pagastā, piedzīvojot ikdienas cilvēku tenkas un plāpas, un spiesta dzīvot izolācija no visiem citiem bez cerības ka kāds vīrs gribētu precēt tādu grēcinieci – nu tāda dzīve būtu bijusi tik pat kā nāve.

Un to Jāzeps labi saprata. Tāpēc mums ir teikt, ka Jāzeps, *negribēdams Marijai darīt kaunu, taisijās viņu spepeni atstāt*. Tas ir, viņš bija nolēmis atsaukt savu saderināšanu ar Mariju bet to darīt cik privāti un cik klusi iespējams, lai Marijai skandāls būtu minimalizēts.

Tā mums ir dots ieskats Jāzēpa sirdī...un attiecībā starp Jāzēpu un Mariju. Nav šaubu, ka Jāzeps mīlēja Mariju. Jo viņam bija tiesības Mariju publiski nosodīt par laulības pārkāpšanu un tā viņai uzliktu bargu sodu. *Bet* viņš to nespēja darīt sievietei kuru viņš mīlēja, vienalga ko Jāzeps iedomājās Marija butu darījusi.

Bet jāzeps arī bija “taisns” vīrs un Jūdu likums viņu spieda atsaukt saderināšanas līgumu un atstāt Mariju. Arī, vienalga cik viņš Mariju mīlēja.

Arī Jāzepam bija jādomā par savu amatu. Ja viņš neatzītu Marijas grēku un no viņas nešķirtos, viņš pats būtu jūdu likumus pārkāpis. Tas nozīmētu, ka citiem ticīgiem un “taisniem” jūdiem nebūtu atļauts saieties ar tādu atklātu grēcinieku un likuma pārkāpēju. Tā tad, Jāzēpa “business” butu galā, jo Jāzēpa kaimiņu būtu bijuši spiesti atrast citu galdinieku.

Tāpēc Jāzeps, “taisns” vīrs būdams...un ārviens mīlēdams Mariju, negribēja Marijai darīt kaunu, bet tomēr no viņas šķīrās.

Visi Jāzēpa apsvērumi ir pareizi un taisnīgi. Neviens viņu nebūtu vainojis. Tiešām, viņš būtu ieguvis daudz līdzjūtības un atbalstu savā sabiedrībā par viņa taisnīgo un pēc likuma pareizo rīcību.

Bet tad Jāzepam nāk atklāsme, kas atver pilnīgi citu iespēju un nostāda viņu dzīvi un viņa attiecības ar Mariju ne uz citu cilvēku tenkām un likuma negrozāmo brutālītes pamatu, **bet** uz žēlastības un mīlestības pamatu.

Tā Kunga engēlis sapnī Jāzepam saka, lai viņš nešķīrās no Marijas, bet lai uzticas Dieva brīnuma apsolījumam. Sapnī Dievs Jāzepam atklāja ne to kas ir, bet kas varētu būt.

Mes varbūt varam iedomāties, kādā domu vetrā Jāzeps sev atroda, nakāmā rītā, kad uzmodās. Vai ticēt, ko bija

sapņojis – sapni par savu kopdzīvi ar sievieti, kuŗu viņš mīlēja? Sapni kas darija skandālu par svētību? Kas notiks ar viņu business? Ko viņš zaudēs, un ko viņš iegūs?

Mēs nezinām, ko Jāzeps domāja.

Varbūt tie bija eņģeļu paša vārdi, kas Jāzepu drošināja: *Jāzpes, tu Dāvida dēls, **nebīsties** Mariju, savu sievu, ņemt pie sevis, jo kas viņā iedzimis ir no Svētā Gara.*” Jāzeps, kā mēs visi, ir pamatā bailīgs nedrošs, kautīgs, pārak viegli padodas pasaules pļāpām neka klauās savai sirdij. Un viā dzīve ir tāda kā mūsu – biež vien neskaidra, pilna notikumu un apstākļu ārpus mūsu noteikšanas, dzīves ceļus kuŗus mēs paši neesam izvēlējuši, bet kuri ir vienkārši „notikuši”, un gribam no visa tā begt prom. Bet tieši tad, eņģelis čuks mūsu ausīs, it kā sapnī: *Nebīsties, Dievs ir šeit. Ta varbūt nav tā dzīve, ko tu gribēji, bet Dievs var arī šeit piedzimt, ja tu to Viņam atļauj!*”

Pirms vairākiem gadusimteņiem, kristīgās baznīcas mistiķis vācijā vārdā Meister Eckhard rakstīja sīs vārdus par Kristus peidzimšanas nozīmi:

*Mūsu visu uzdevums ir lai Dievu ienest pasaulē...Ko tas man līdz, ja Dievišķīgā Dēla piedzimšana ir notikusi pasaulē, bet tā nav notikusi manī? U, ko tas man līdz, ja Marija ir pilna žēlastības, bet **es pats** neesmu pilns žēlastības? Ko tas līdz, ja Radītājs ir licis savam Dēlam piedzimt, ja es arī viņam neļau'ju piedzimt manā vidē un kultūrā? Šī, tad, ir Dieva pilnībības laiks – kad Dieva Dēls piedzimst mūsos!*

Meister Eckhart, a medieval mystic and theologian, saw the need for each of us to be bearers of God into our world. "What good is it to me," he wrote, "if this eternal birth of the divine Son takes place unceasingly but does not take place within myself? And, what good is it to me if Mary is full of grace if I am not also full of grace? What good is it to me for the Creator to give birth to his Son if I do not also give birth to him in my time and my culture? This, then, is the fullness of time: when the Son of God is begotten in us."

Jāņa evaņģelija poetiskā aprakstā par Kristus nākšanu pasaulē, viņš raksta,
*Viņš nāca pie savējiem, bet tie viņu neuzņēma.
 Bet cik viņu uzņēma, tiem viņš deva varu kļūt par Dieva bērniem, tiem, kas tic Viņa vārdam, Kas nav dzimnuši ne no asinīm, ne no miesas iegribas, ne no vīra gribas, bet no Dieva...(Jņ 1:11-13)*

Jāzēpa stāstā un viņa drosmē mēs redzam, ko nozīmē šie vārdi – *tiem viņš deva varu kļūt par Dieva bērniem, tiem, kas tic viņa vārdam.*

Varbūt kopīgais ar šo stāstu un pazīstamāko stāstu par Jāzēpu un Mariju Lūkas evaņģelijā ir, ka abos stāstos Dievam ir vajadzīgi cilvēki, lai Viņš varētu ienākt pasaulē. Viņam vajadzīgi cilvēki kā vienkārša jauna sieviete kā Marija, galdnieks kā Jāzeps, , kā tu un es.....enžinēers kā tu...pensionārs, kā tu...skolotāja, kā tu...Dievam ir vajadzīgi cilvēki lai tie ienestu Dieva svētību pasaulē.

Mēs nezinām, ko Jāzeps domāja. Vai atklāsme sapnī bija tik vienkārša, ka mums apstakstīta? Vai sapnis bija grūta cīņa starp Jāzēpu un Dievu, ka tas bija senā stāstā par Jēkabu, kas cīnījās ar Dievi visu nakti? Mēs nezinām.

Kad Jāzeps uzticējas Dieva apsolījum vārdam, tad viņš atzina jaunas iespējas savā un Marijas dzīvē un viņš kļuva par tiem, kas ļāva Dieva svētumam piedzimst pasaulē.

Un ar to, Jāzēpa pasaule mainījās. Viņš dzīvoja cita patiesības spēkā, un atzina

- ka mīlestība var būt spēcīgāka nekā cilvēku tenkas un pļāpas;
- ka žēlastība ir labāks pamats cilvēku dzīvē nekā likuma bargums;
- ka Dievs var pat skandālu darīt par svētību.
- Ka eņģeļi sapņi ir patiesāki nekā pasaules gudrība
- *The dreams of angels are more true than the wisdom of the world.*

Kas notika ar Jāzēpu un Mariju; kā viņi dzīvoja kopā. Vai viņiem bija jācīnās pret kaimiņu aprunām? Vai viņi cieta finansiāli Jāzēpa darba dēļ? Mēs to arī nezinām.

Mēs gan zinām, ka Jāzeps uzņēmas pārceļt savu ģimeni uz svešas zemes Ēģipti lai dēlu izglābtu no ķēniņa Heroda atriebības, un mēs zinām, ka viņš atveda savu ģimeni atkal atpakaļ Nācaretē, un tur nodibināja savu ģimenes dzīvi. Vienīgais ieskats Jāzēpa, Marijas un Jēzus ģimenes dzīvē ir mums dots dažos īstos teikumos. Lūkas mums stāsta, ka bērns Jēzus *pieņēma gudrībā, augumā un piemīlībā pie Dieva un cilvēkiem.*

And Jesus increased in wisdom and stature, and in divine and human favour.

Es gribētu ticēt, ka tas bija arī jo viņam bija labs paraugs savā miesiskā tēvā Jāzēpā, kas vērtēja žēlastību pāri likumu, kas uzdrošinājas pretoties cilvēku pļāpām ar mīlestības spēku, un kas uzklausīja sapni, ko engēlis viņam čukstēja (*who believed in the truth of dreams whispered by angels*) un ļāva lai Dievs viņam atklāj jaunas iespējas un jaunu dzīvi bērņā, ko Dievas viņam bija uzticēts – (Jēzus.)

Āmen.

*Prāvests Dr. Fritz Traugott Kristbergs
Sv. Jāņa baznīcā Toronto
Svētvakarā, 2003. gada 24. decembrī*